

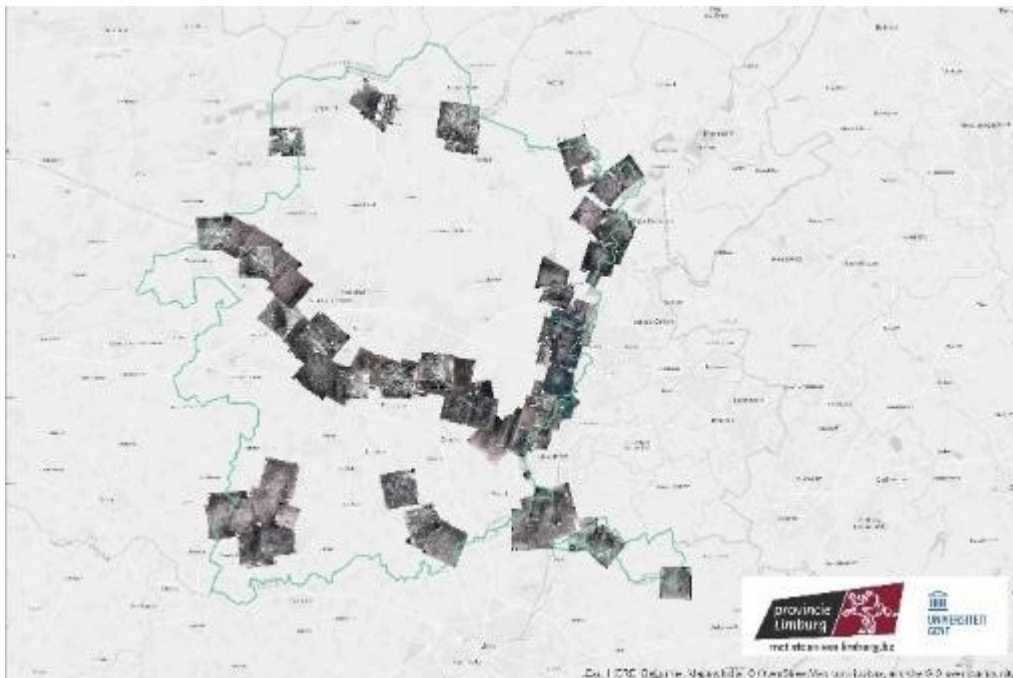
Operatie "Dick Tracy"

April 1945. De geallieerden voeren een uiterst geheime operatie uit. Doel: een belangrijk deel van het Duitse archief buitmaken. De missie slaagt. Op een hooizolder in Beieren vinden ze duizenden documenten. De vondst krijgt de codenaam "Dick Tracy". Er zitten ook 594 unieke luchtfoto's van België bij. 96 Daarvan tonen Limburg.

De Duitsers gingen heel uitgekiend te werk. Ze legden strategische locaties vast zoals de Maasstreek, het Albertkanaal, de mijnsites, steden, ... Ook het vliegveld van Sint-Truiden (Brustem) fotografeerden ze in 1944 verschillende keren ná de inname door de geallieerden.

Opmerkelijk zijn de aantekeningen. Blauw voor Duitsers, rood voor de geallieerden. Deze foto toont het vliegveld van Brustem. De posities van de geallieerde tenten en het afweergeschut staan aangeduid in het rood.

Ga terug naar www.onderderadar.be of lees hieronder meer over de operatie Dick Tracy.

Dr. Wouter Gheyle (Universiteit Gent) vertelt meer over de operatie Dick Tracy.

"In de Amerikaanse National Archives and Records Administration (NARA) hebben onderzoekers van de Universiteit Gent een tijd terug zo'n honderd Duitse luchtfoto's ontdekt van de provincie Limburg. Ze documenteren vooral de Maasstreek, het Albertkanaal en gerichte strategische plekken, zoals vliegvelden, zowel tijdens de Duitse bezetting als kort daarna. De foto's zijn bijzonder scherp en vormen een unieke visuele bron van kennis over het historisch landschap in die woelige periode. Bovendien leest hun geschiedenis als een filmscript. [1]"

Toen het einde van het Derde Rijk naderde, probeerden de Duitsers hun archieven in allerijl te verbergen of te vernietigen - zo ook de enorme hoeveelheden luchtfoto's. Een groots opgezette geheime operatie van de Britse en Amerikaanse militaire recherche moest dit verhinderen. Doel: het Duitse militaire archief opsporen en recupereren. Het archief was om twee redenen van groot strategisch belang. Ze bevatte vermoedelijk duizenden luchtfoto's van de Sovjetunie en de landen van het latere Oostblok, een informatiebron die de geallieerden goed zouden kunnen gebruiken. Aan de andere kant moest koste wat het kost vermeden worden dat de foto's van geallieerd gebied in Sovjethanden zouden vallen.

Na enig speurwerk vonden de geallieerden de buit eind april 1945. Niet, zoals verwacht, op een Duitse trein die de documenten in veiligheid moest brengen, maar in een boerderij in Beieren, de regio waar ook het Adelaarsnest van Hitler in Berchtesgaden zich bevond. Tientallen metalen containers uit de hoofdafdeling luchtfotografie van de Luftwaffe in Berlijn zaten verstopt onder het hooi. Zowat alle beelden waren van zeer goede kwaliteit. Bovendien bleek al snel dat driekwart van de foto's Sovjetgebied documenteerde, een onverhoopte meevaller. De vondst werd binnen de 24 uur naar Groot-Brittannië overgevlogen (20 vrachtvliegtuigen vol) en verscheept naar het War Department in Washington. Ze kreeg de klinkende codenaam "Dick Tracy".

De actie resulteerde in een grote verzameling fotografische prints van Duitse oorsprong, daterend van 1939 tot 1945 [2]. De collectie werd later nog uitgebreid met foto's en andere archiefstukken, zoals kaarten en rapporten. In totaal zou het over 1.209.520 items gaan, nu bewaard in de NARA-afdeling Archives II in College Park, Maryland, in de buurt van Washington D.C. [3] Archiefonderzoek in 2014 wees uit dat de collectie ook 594 beelden van België bevat, de enige bekende reeks van Duitse foto's die boven ons land in de Tweede Wereldoorlog zijn gemaakt. 96 ervan documenteren de provincie Limburg.

De fotoreeks is een uiterst waardevolle historische bron voor de geschiedenis van de provincie. Ze bevat unieke informatie, want veel sporen uit de oorlog zijn sindsdien verdwenen, en ook andere historische elementen uit het landschap zijn slachtoffer geworden van verandering. Bovendien leren de aanduidingen en bijschriften van de Duitse foto-interpretatoren ons iets over de locatie van toenmalige artillerieopstellingen, bunkers enzovoort. Hun eigen stellingen werden in blauw aangeduid, de geallieerde infrastructuur in rood - ook dat is handig om vandaag de sporen beter te kunnen herkennen. En waar we vandaag nog subtiele sporen in het landschap zien die misschien moeilijk te herkennen zijn, helpen de foto's ons om met zekerheid zaken uit de Tweede Wereldoorlog te identificeren. Maar de fotocollectie heeft haar geheimen nog niet allemaal prijsgegeven. Ze verdient het dan ook om nader bestudeerd te worden.

[1] Tekst aangepast uit: Gheyle, W. and I. Bourgeois (2018) Operatie Dick Tracy. In Gheyle, W. and I. Bourgeois (eds), Vergeten linies 3. Militair erfgoed binnen de Antwerpse fortengordels op luchtfoto en lidar (pp. 30-32). Antwerpen: Provincie Antwerpen.

[2] Cowley, D. C. and B. B. Stichelbaut (2012) Historic Aerial Photographic Archives for European Archaeology. *European Journal of Archaeology*, 15, 2: 217-236.

[3] Record Group 373: o.a. "German-flown aerial photographic prints (GX prints), 1939-1945 (1,209,520 items)", zie Going, C. J. (2002) A Neglected Asset. German Aerial Photography of the Second World War Period. In Bewley, R. and W. Raczkowski (eds), *Aerial Archaeology, Developing Future Practice* (pp. 23-30). Amsterdam: IOS Press.

Duitse luchtfoto "Vliegveld van Brustem" - 12 december 1944

Opmerkelijk zijn de aantekeningen. Blauw voor Duitsers, rood voor de geallieerden. Deze foto toont het vliegveld van Brustem. De posities van de geallieerde tenten en het afweergeschut staan aangeduid in het rood.